

Exordium:

«Det som var fra begynnelsen, det vi har hørt, det vi har sett med egne øyne, det vi så og som hendene våre tok på, det forkynner vi: livets ord.» 1Joh 1,1.

Kjære menighet. Juledagens evangelium er ikke blitt til fordi mennesker ville det, det har ikke oppstått i menneskers tanker, eller blitt fremstilt som et produkt av dyktige lyrikeres og poeters kløkt. Det vi har hørt fortalt har skjedd. Ordet ble menneske, Guds Sønn kom til vår jord, han ble tatt på og tatt imot, gitt mat og klær og hjem.

- «Og livet ble åpenbart, vi har sett det og vitner om det», skriver han som har navnet knyttet til juledagens evangelium.

Vi som er samlet til høytidsgudstjeneste juledagen 2017 har fått dette herlige budskapet i arv fra dem som så, dem som hørte, dem som kjente Jesus slik han trådte fram blant dem. Han, Jesus Kristus har ført oss sammen i den samme tro som dem og i den samme kristne kirke. Han, den høyeste, han som var og som er og som kommer, han være ære i evighet. Amen.

Vi feirer jul i ydmykhet, med takk og glede.

La oss reise oss og stemme i vårt høytidsvers:

Høytidsvers: «En frelser er oss født i dag.» (N13. 41):

En frelser er oss født i dag, i mennesker Guds velbehag,
Gud være pris og ære! Nå er han født i Davids stad;
den sønn som englene tilbad, velsignet evig være!
Min sjel, kjenn vel denne nåde fri fra våde,
mett ditt øye nå med lyset fra det høye!

Prekentekest: Joh 1,1-14

Det står skrevet i evangeliet etter Johannes:

I begynnelsen var ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.
Han var i begynnelsen hos Gud. Alt er blitt til ved ham,
uten ham er ikke noe blitt til.

Det som ble til i ham, var liv, og livet var menneskenes lys.
Lyset skinner i mørket, og mørket har ikke overvunnet det.

Et menneske sto fram, utsendt av Gud. Navnet hans var Johannes. Han kom for å vitne. Han skulle vitne om lyset, så alle skulle komme til tro ved ham. Selv var han ikke lyset, men han skulle vitne om lyset.

Det sanne lys, som lyser for hvert menneske, kom nå til verden.
Han var i verden, og verden er blitt til ved ham,
men verden kjente ham ikke. Han kom til sitt eget,
og hans egne tok ikke imot ham. Men alle som tok imot ham,
dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn.
De er ikke født av kjøtt og blod, ikke av menneskers vilje
og ikke av manns vilje, men av Gud.

Og Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss, og vi så hans herlighet, en herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet.

Slik lyder det hellige evangelium.

Jul – minner – stemning

Jul er en vakker høytid. Vi feirer at et lite barn kom til vår jord i fattige kår. Vi pynter med vakre ting, og i år dukket det opp en engel blant julepynten. I år har den fått plass på juletreet. For mangfoldige år siden og i forkant av at en av mine døtre skulle begynte i, jeg tror det var det som den gang het nulte klasse på barneskolen, møtte hun rektor til samtale for å bli kjent.

Rektor var en dame av den gode gamle sorten, særdeles dyktig, en dame som jeg tror levde og åndet for sitt arbeid. – Er det noen sanger du liker å synge? Spurte rektor. – Ja, svarte min datter, ‘Jeg har en engel som følger meg’. Jeg kan nok ikke den type sanger, innrømte rektor den gang. Hun visste vi var den nye prestefamilien på Rjukan.

Så var det at i år dukket den opp i julepynten, engelen jeg fikk i gave av henne som da, kanskje 13-14 år senere egentlig var avgått med pensjon, men inne i et siste vikariat som rektor. Om hun husket sangen om engelen, eller det var noe annet, vet jeg ikke. Vi hadde samarbeid om skolegudstjenester hver jul. Englene var så å si en del av julens inventar.

Det kan ligge mye symbolikk gjemt i kassene med julepynt. I år var det denne engelen av glass som minnet meg om møtet mellom himmel og jord, og vitnesbyrdet fra et barn om englesangen hun likte. Himmelen kom så nær også på Betlehemsmarkene. Englesangen ble hørt av alminnelige hverdagsmennesker som hyrdene på marken.

I dag på juledagen stanser vi ikke bare opp der, men blir i stemningen og tenker over, hvem er han som englene forkynte var en stor glede for hele folket? Vi vet alle at én og samme historie kan fortelles på ulike måter. Slik er det når flere skal si hva de har opplevd. I Bibelen står juleevangeliet hos Matteus, Lukas og Johannes. Alle har de fortalt, men ut fra ulike vinklinger. Felles for alle er at de henviser til Det gamle testamentet når de skal fortelle hvem barnet i krybben er.

Opphavet

I vår tid har det lenge vært interesse for familie og slekt. På NRK har det gått flere sesonger av ‘Hvem tror du at du er?’ der kjendiser får hjelp til å søke sin slekts historie. For noen er det et dyptliggende behov for å finne ut av sitt opphav. For andre er det underholdning. Atter andre har en genuin interesse for historie. Interessen for opphav er ikke av ny dato. Også evangelistene gransket og fant svar på hvem han var, han som kom, barnet i krybben.

Matteus tok for seg ættetavlen til Maria og førte den tilbake til kong David og til stamfaren Abraham. Den oppmerksomme bibelleser vil da tenke, var det ikke noen profetier om en ny kong David, en Messias, eller på gresk, Kristus? Jo,

det står skrevet hos Jesaja: «Så skal herreveldet være stort og freden uten ende over Davids trone og hans kongerike.» Jes 9,7. Og var det ikke også et løfte som en gang ble gitt til Abraham? Noe om at i hans ætt skulle alle folk på jorden velsignes? (1Mos 18,18)

Lukas, på sin side, førte ættetavlen helt tilbake til Adam, til menneskeættens opphav og begynnelse, til det punktet der alt skar seg. Det er ikke uten grunn, for i Romerbrevet står Adam som et motstykke til han som skulle komme, altså Jesus. (Rom 5) Det er et kjent motiv at Jesus kom som den nye Adam for å gjenopprette det som den første Adam ødela da menneskeætten falt i syndefallet.

Hvem er så han som kom? Jo, han er oppfyllelsen av Guds løfte til Abraham. Han er den nye frelserkongen, Messias, Kristus. Han er den nye Adam, en ny start for menneskene.

Johannes

Så kommer vi i dag til Johannes, og Johannes fører oss enda lenger tilbake i tid. Typisk for Johannes-evangeliet er å trekke fram vitner. Først ut er døperen Johannes. Døperen var eldre enn Jesus, men sier i vers 15: «Han som kommer etter meg, er kommet før meg, for han var til før meg.» Jesus var født et halvt år etter Johannes. Likevel visste døperen at Jesus var til før han ble menneske. Jesus var preeksistent, som vi sier med et fint ord. Og Johannes-evangeliet sier like ut: «Han var i begynnelsen hos Gud. Alt er blitt til ved ham, uten ham er ikke noe blitt til.»

Dette sier om Jesus at barnet i krybben var Gud fra evighet. Barnet i krybben hadde vært med på skapelsen av universet, jorden og alt liv. Han var Ordet alt hadde blitt til ved. Alt dette forteller om storheten til Jesus – Gud fra evighet. Men det var også et menneske som ble født – like fullt og helt menneske som fullt og helt Gud.

Dette overgår vår forstand, i hvert fall overgår det min forstand. Dette sprenger grensen for hva jeg med utgangspunkt i min erfaringsverden har evne til å forstå. Overfor dette mysteriet som sprenger grensen for tanken gjenstår bare en mulighet; å tro. Å tro evangeliet! Å ta imot budskapet med takk og undring. Jesus er større enn noen av oss kan forstå, samtidig var han så liten og hjelpeløs, lagt i hendene til små og fattige mennesker.

Jesus

Hva tenker vi om Jesus i dag? Tenker vi på Jesus som Gud som ble menneske og var begge deler fullt og helt? Eller tenker vi mindre om Jesus? Det er mange som tenker smått om Jesus. Noen har forestilt seg mennesket Jesus som en som i møte med forestillinger og forventninger hos folk ble seg bevisst at, jo, han var nok Messias. Men Bibelen taler om at Guds Sønn, lenge før sin fødsel, var bestemt til dette oppdraget, og gikk inn i det av egen fri vilje. (Ef 3)

Det var ikke menneskers forventninger eller menneskers tanker som gjorde Jesus til den han var. «Han var i begynnelsen hos Gud. Alt er blitt til ved ham.» Og vi kan legge til ordene fra Kolosserbrevet: «I ham er alt blitt skapt, i

himmelen og på jorden, det synlige og det usynlige, troner og herskere, makter og åndskrefter - alt er skapt ved ham og til ham. Han er før alt, og i ham blir alt holdt sammen.» Kol 1,16f.

Så bevisst var Jesus på sitt opphav at han som tolvåring lærte de lærde i Templet og sa til Maria og Josef: «Hvorfor lette dere etter meg? Visste dere ikke at jeg må være i min Fars hus?» Luk 2,49. Det var ingen ringere enn Guds egen Sønn som kom til vår jord, til fattige kår. Ordet, ble han kalt. Ordet som i begynnelsen på Bibelens første side skapte hva det sa.

Høyhet og herlighet

«Og Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss, og vi så hans herlighet, en herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet.» Her er vi ved en av gudsrikets gåter. Ytre sett, et barn i en krybbe i en stall, omgitt av gjetere, Maria og Josef og noen husdyr. Så vokste han opp og ble en mann uten ytre prakt og rikdom.

Ytre sett en mann som først fikk tilhengere, for siden å bli forlatt og ensom, kun støttet av en liten flokk disipler. Hvilken herlighet var folk i stand til å se? Og i dag: En usynlig Frelser. Menigheter med liten oppslutning. Lite fremgang for evangeliet hos oss. En kirke med stort og alvorlig læresprik. Hvilken herlighet er folk i stand til å se?

Her tror jeg vi må innse at utenfra er det neppe mye herlighet som vises. Heller ikke den gang så mennesker Jesu herlighet sånn på avstand. Den måtte oppleves. En fisker ble kalt til disippel. En kvinne ble helbredet for sykdom. Det var barn som han la hånden på og velsignet, blinde som ble seende, lamme som kunne gå. En utenlandsk kvinne ved en brønn møtte en som hadde tid for nettopp henne. Og slik også i dag. Han utretter store ting i menneskers liv, velsigner familier og kommer nær til de minste små. Han lar et vitnesbyrd fra et barn om en engel i en sang nå en rektor, og han møter oss som Frelser i dag.

Er du blant dem som tenker smått om Jesus? Er du klar over hvem du har lagt ditt liv og din fremtid i hendene til? Det er han som står bak hele skaperverket, planetene i deres baner. Det er han som var med og skapte deg til det mennesket du er. Han kjenner deg til bunns som ingen andre, og han har store tanker for deg, og han har tid, ja, ikke bare tid, men en hel evighet har han gjort ferdig for deg. Han har beredt en plass i Guds himmel der det som gikk galt ved den første Adam er borte. Der det ikke skal være sorg eller smerte, og der døden ikke lenger skal være. Og Gud selv skal tørke bort hver tåre.

I dag er det hans fødsel vi feirer, han som kom til vår jord, i en stall, i en krybbe, i byen Betlehem. En dag skal han møte oss ansikt til ansikt, og vi skal se ham som han er. I dag møter han oss i Ordet som forkynnes og i nattverdens brød og vin. Kom, for alt er gjort ferdig.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.